

WWW — OPERADIVERSA — CZ

17 — 30 BESEDA SE SKLADATELEM

19 — 00 KONCERT

**FOR DAVID
MATTHEWS**

ZÁŘÍ — 20 — 2023

VILA LÖW-BEER — BRNO

PROGRAM

Gustav Mahler: *Klavírní kvartet a moll* (cca 1876) 10'

Peter Graham: *Double for David Matthews* pro flétnu a klarinet (1990) 10'

Pavel Zemek Novák: *Variace na painswický chrámový hymnus* pro klavírní kvartet (1999–2000) 14' ČESKÁ PREMIÉRA
I. Levá loď (Jaro) — Ritornel I — II. Střední loď (Léto) —
Ritornel II — III. Pravá loď (Podzim) — Ritornel III — IV. Kaple
sv. Petra (Zima)

Benjamin Britten: *Rhapsody* pro smyčcové kvarteto (1929) 8'

David Matthews: *Klavírní kvintet, op. 92* (2004) 24'
ČESKÁ PREMIÉRA
I. Prelude. Moderato con moto — II. Tango. Urgente —
III. Ciaccona. Largo — IV. Canto. Allegretto giocoso

Koncert se koná bez pauzy.
Concert is without a break.

For an English programme notes, see the middle of this brochure.

OBSAZENÍ

Kristýna Znamenáčková klavír
Eva Bergerová flétna
Jiří Tolar klarinet

Diversa Quartet:
Barbara Tolarová 1. housle
Jan Bělohávek 2. housle
David Křivský viola
Iva Wiesnerová violoncello

Produkce
Jiří Čevela
Petr Mečkovský
Dominika Nováková
Lubor Pokluda
Lenka Zlámalová

Text, překlad
Jiří Čevela

Grafika
Jakub Rejlek

Fotografie
Eliška Jordánová
Vít Kobza
Marek Olbrzymek
Barbara Tolarová
archiv Davida Matthewse

Tlumočení
Don Sparling

O PROGRAMU

David Matthews (* 1943) je významný britský skladatel s nezanedbatelnými vazbami na Brno. Kromě aktivní účasti na bytových seminářích v osmdesátých letech ho pojí dlouhodobé přátelství s několika brněnskými osobnostmi. Jeho dílo *New Fire* bylo ve světové premiéře uvedeno na závěrečném koncertu Velikonočního festivalu duchovní hudby 2018 a **Ensemble Opera Diversa** uvedl v české premiéře roku 2014 za autorovy přítomnosti jeho skladbu *Introuit*. Tu ještě reprízoval v roce 2022 v nádherných prostorách kostela blahoslavené Marie Restituty (Brno-Lesná). Dnešní koncert lze tedy vnímat jako jisté pokračování těchto vazeb: komorní linie souboru v podání kmenového smyčcového kvarteta **Diversa Quartet** prezentuje jubilejní program připomínající zmíněné okolnosti, kterému předchází debata za přítomnosti skladatele.

Londýnský rodák se s klasickou hudbou pravidelněji setkával od sedmi let na soukromých lekcích klavíru, ke kterým docházel společně se svým bratrem Colinem (rovněž skladatelem). Ve třinácti letech však mladému Davidovi učaroval rock'n'roll, pročež se rodící se kariéra talentovaného klavíristy zpomalila. Netrvalo to však dlouho, když později znovuobjevil zalíbení v symfonické hudbě. Následné studium na Nottingham University (klasická studia) mu umožnilo věnovat se skladbě v soukromí, aby se později seznámil s Benjaminem Brittenem. Ten mu doporučil docházet na lekce ke skladateli Anthony Milnerovi, u něhož získal řemeslné základy kompozice. Jeho dalším soukromým učitelem skladby byl Nicholas Maw, který mu dodal odvalu *psát tak, jak chtěl, místo, aby měl pocit, že by se měl snažit skládat jako Boulez nebo Stockhausen, kteří dominovali hudební scéně v 60. letech*. Kromě zhlédnutí se ve skladbách Michela Tippetta bylo dalším zásadním momentem v Matthewsově životě setkání s australským skladatelem Peterem Sculthorpem v sedmdesátých letech, s nímž ho pojilo dlouholeté profesionální a kolegiální přátelství.

Matthews po celý život působí jako skladatel a aranžér na volné noze. Kromě spolupráce s Brittenem na festivalu v Aldeburgh (1966—1970) byl mezi lety 1989—2003 uměleckým ředitelem hudebního festivalu v Dealu, kde zúročil své předcházející zkušenosti. V letech 1997—1999 byl rezidenčním skladatelem komorního orchestru Britten Sinfonia. Příležitostně taktéž píše knihy a eseje o rozmanitých, zejména však hudebních tématech, stejně tak tvoří texty ke koncertním programům a přednáší na univerzitách. Zálibu má rovněž v malbě: jeden z jeho obrazů se se skladatelovým svolením stal předlohou pro vizuál dnešního koncertu.

Na jeho tvorbu kromě pedagogických vlivů výrazně působila nejen letitá spolupráce s Benjaminem Brittenem a Peterem Sculthorpem, ale také náklonnost k dílu Gustava Mahlera, které vstoupilo do britského povědomí až v 60. letech 20. století. Mezi nejdůležitější formy jeho hudebního díla se řadí smyčcové kvartety a symfonie: premiéra jeho *Symfonie č. 10 „Regeneration“* proběhla v podání BBC Philharmonic v roce 2022 (v současnosti skladatel dokončil *Symfonii č. 11*) a jeho *Smyčcový kvartet č. 17* měl premiéru na letošním festivalu ve zmíněném Aldeburgh. Nezanedbatelnou část jeho tvorby tvoří též hudba s duchovním přesahem (mezi nejznámější autorova díla tohoto charakteru se řadí *Vespers* pro mezzosoprán, tenor, sbor a orchestr z let 1993—1996). Sám skladatel tvrdí: *V poslední době je moje hudba více diatonická, v některých skladbách používám lidovou píseň a do jiných začleňuji zpěv ptáků. Krajina a příroda byly vždy důležitými podněty pro mou hudbu. Snažím se sladit současnost s minulostí, pokračovat v bohatých tradičních formách a zachovat si pevný závazek k hudbě, která má základ v písni a tanci a je spojena s lidovou slovesností.*

Osobní životopisnou skicu Davida Matthewse naleznete na www.david-matthews.co.uk/biography/default.asp.

Česká premiéra Matthewsova *Klavírního kvintetu, op. 92* z roku 2004 je jedním z několika letošních uvedení tohoto oblíbeného díla. Čtyřvětá

skladba je plná polyfonních a tanečních ploch, nevyhýbá se ale ani statičtějším, kontrastním prvkům. Premiéra několikrát nahraného opusu se uskutečnila v Cardiffu v prosinci 2004, interprety byli klavírista Ian Fountain a renomovaný Emperor Quartet.

Když jsem v roce 1995 napsal klavírní kvartet, nazval jsem ho A Song and Dance Sketchbook: jednak proto, že jsem se nechtěl držet klasického formálního schématu, ale také proto, abych tím dal najevo, že každá z jeho šesti částí je buď píseň nebo tanec. V Klavírním kvintetu, op. 92, který jsem napsal mezi únorem a zářím 2004, jsem se rozhodl víceméně držet se tradičního schématu: čtyři věty se scherzem a pomalou větou uprostřed. Písňový a taneční prvek však stejně převažuje. Krajiní věty jsou v podstatě lyrické, zatímco střední věty jsou taneční, přičemž třetí věta, ciaccona, kombinuje aspekty písně a tance.

První věta, která je téměř celá založena na variacích motivu, jenž zazní v klavíru po úvodních třech akordech, je dialogem mezi klavírem a smyčci, které se pořádně spojí až v závěru. Druhá věta je tango — forma, která mě velmi zaujala: je to poslední z částí, kterou jsem napsal, a svým způsobem nejtradičnější. Pomalá věta je ciaccona, jejíž bas se při každém opakování posune o tercii nahoru, takže se při třetím opakování automaticky vrátí na původní výšku. Finále bylo inspirováno turistickou dovolenou v Itálii na jaře 2004, během níž jsem o Velikonoční neděli ráno zaslechl zvony kláštera poblíž města Montefalco. Zbytek tematického materiálu je od nich odvozen. Giocoso nálada, patrná po celou dobu, vede k nespoutané a bujaré codě. Klavírní kvintet byl zásnubním dárkem pro mou ženu Jennifer, takže jeho celková veselá nálada je nanejvýš vhodná.

David Matthews

Program večera dotváří skladby autorů různě spjatých s Matthewsovým životem a dílem. Na úplný úvod zazní **Klavírní kvartet a moll Gustava Mahlera** (1860—1911). Raný a nedokončený opus rodáka z Kališť na Vysočině je jedním z jeho mála komorních instrumentálních děl, které se dochovaly. Jako šestnáctiletý student zkomponoval

melodickou skladbu evokující Mendelssohna nebo Schumanna, tedy skladatele, které Mahler v době komponování studoval na konzervatoři. Některé prvky však předjímají vrcholný Mahlerův hudební jazyk: vášnivá expresivita, inklinace ke katarzi a záliba v prudkých kontrastech. Dílo nebylo veřejně provedeno až do roku 1962, kdy bylo vysíláno newyorskou rozhlasovou stanicí WBAI. Prvního koncertního provedení se dočkala ještě později — v roce 1968 v Londýně.

Přítomnost Mahlera na dnešním programu souvisí s naznačeným vlivem pozdně romantického skladatele na Matthewsův kompoziční jazyk. V tomto smyslu navíc existuje příhodné doporučení mezi skladatelem a Brnem — v 80. letech zde totiž Matthews přednášel v rámci bytových seminářů, a to například právě o rekonstrukci Mahlerovy *Symfonie č. 10*. Kromě první, avšak nerevidované věty jsou další části symfonie dochovány více či méně v torzech. Následnou „finální verzi“ Matthews realizoval ve spolupráci se svým bratrem Colinem Matthewsem a Deryckem Cookem (ten později Matthewse seznámil s Donaldem Mitchellem z Faber Music, pro kterého začal pracovat jako editor). Původní orchestrální rekonstrukci (1960—1964) vytvořil pouze Cooke s dirigentem Bertholdem Goldschmidtem, přičemž pramenně podloženou a řemeslně vyspělejší verzi dokončilo až zmíněné trio, které dílo připravilo k tisku v roce 1976. Na počátky spolupráce s Cookem Matthews v jednom ze svých esejů vzpomíná následovně: *S bratrem jsme slyšeli vysílání z roku 1960 jako náctiletí mahlerovští fanatici. Hudební knihovna BBC nám poměrně nečekaně zapůjčila Cookeovu rukopisnou partituru, kterou jsme vehementně studovali. S Cookem jsme se seznámili v roce 1963 poté, co mu Colin napsal a upozornil ho na některé chyby v transkripci a navrhly změny v orchestraci. Všichni tři jsme se sprátelili a od roku 1964 až do vydání partitury v roce 1976 — těsně před Deryckovou smrtí — jsme spolupracovali na rozsáhlé nové revizi orchestrace. Scházeli jsme se třikrát nebo čtyřikrát ročně a velmi důkladně procházeli vždy menší části partitury. Colin a já jsme předkládali své návrhy na revizi, Deryck vysvětloval své, až jsme nakonec dospěli k dohodě. A tak stále dokola. Deryckův*

zájem o detaily byl opravdu ojedinělý a díky jeho neúnavnému nadšení jsme mohli pečlivě zvažovat i ty nejmenší návrhy na možná vylepšení.

Instrumentačním kontrastem je následující dílo *Double for David Matthews* pro flétnu a klarinet z pera brněnského autora **Petera Grahama** (*1952). Dle skladatelových slov *charakterem proměnlivá, chvílemi taneční, až laškovná, jindy docela křehká skladba* byla zkomponována v roce 1990 a dnes se těší výsostně příhodnému provedení. Dedikace skladby letošnímu jubilantovi pramení nejen z dlouhoteho vzájemného přátelství, ale jak se lze dočíst níže v autorském komentáři, tak rovněž z hudebního materiálu, který je v díle použit.

Peter Graham — jak zní umělecký pseudonym Jaroslava Štastného — po studiu na brněnské konzervatoři (hra na varhany u Josefa Pukla a kompozice u Bohuslava Řehoře) pokračoval na JAMU v Brně ve třídě Aloise Piňose. Absolvoval zde roku 1980 skladbou *Trojkoncert pro lesní roh, housle, klavír a orchestr*, která kromě ocenění ve školní soutěži uspěla v témže roce ve skladatelské soutěži Ministerstva kultury ČSR. Po vysokoškolských studiích byl Graham zaměstnán jako korepetitor tanečního oddělení brněnské konzervatoře, rozhlasový hudební režisér a pracovník Českého hudebního fondu. Během svého akademického působení připravil mj. české monografie o Johnu Cageovi a Josefu Bergovi. V současnosti pedagogicky působí na katedře kompozice a dirigování HF JAMU v Brně a aktivně se podílí na brněnském hudebním životě: donedávna dramaturgicky připravoval brněnský mezinárodní festival soudobé hudby Expozice nové hudby, na jehož objednávku — a zčásti ku příležitosti skladatelova životního jubilea — zkomponoval *Písň lidové* pro hlas, klarinet, elektrickou kytaru a akordeon (2022). Diversa dříve opakovaně uvedla jeho *Sonatu da chiesa* (1997) a také basklarinetový koncert *Death Has a Smile on its Face* (2014), který vznikl z podnětu souboru. Jeho skladby zaznívají také v podání Brno Contemporary Orchestra. Ve spolupráci s hudebníkem Pavlem Zlámallem navíc působí jako jazzový klavírista a hudební improvizátor. Grahamova

hudební tvorba má široký stylový i žánrový záběr — převažují však intimně laděná komorní díla, což dokládá i dnes premiérovaný *Double for David Matthews*.

Tónové výšky v úvodní části jsou převzaty z vnitřních hlasů jednoho smíšeného sboru od Davida Matthewse. V dalším průběhu je pak pracováno jak s těmito tóny, tak s intervaly, které mezi nimi vznikají. Charakter úvodu je vážný a poetický. V části B nastává jakési „škádlení“ mezi oběma nástroji. Jsou zde použity tzv. ghost tones, tóny jakoby „spolknuté“, sotva se ozývající, s větší příměsí dechu. Charakterem je to jakýsi rozverný mateník, který v závěru tohoto oddílu přechází do společných zastavování. Díl C je vášnivý dvojpěv, tempo je o něco pomalejší, ne však striktní, charakter je spíše vokální, na způsob folklorních „táhlic“. V závěru opět přechází do intimity. Závěr (část D) je společný tanec, oba nástroje hrají převážně v unisonu (výjimkou je poslední osmina v posledním taktu druhého systému na str. 6, kde ojedinělý disonantní souzvuk má působit jako drobné bodnutí). Úplný závěr (Lento) představuje zklidnění. V obou nástrojích mají mít tóny větší příměs dechu. Tempo je zde velmi pomalé.

Peter Graham

Uprostřed koncertu zazní česká premiéra díla dalšího brněnského autora **Pavla Zemka Nováka** (*1957), a sice jeho *Variace na painswický chrámový hymnus* pro klavírní kvartet. Meditativní skladba, jejíž název je někdy uváděn jako *Klavírní kvartet „on Painswick Hymn“* nebo *Mariánské variace*, vznikala v rozmezí let 1999–2000 z podnětu Painswick Music Society, jíž je taktéž dedikována. Dílo o sedmácti variacích se třemi ritornely mělo premiéru v dubnu 2000 v Gloucestershire v podání Schubert Ensemble. Novákovo dílo se těší dlouhodobému zájmu interpretů z Velké Británie — a právě skladatelovy osobní pobyty a kontakty z tohoto ostrova mu poskytly příležitost seznámit se s Davidem Matthewsem, který při návštěvách České republiky zřídka kdy opomene možnost se s brněnským autorem osobně setkat.

Pavel Zemek Novák studoval hru na hoboj a skladbu na brněnské konzervatoři (Bohuslav Řehoř) a pokračoval ve studiu skladby na JAMU v Brně u Miloslava Ištvana, kde později působil také jako profesor skladby. Své hudební vzdělání si doplnil stipendijním pobyttem v Londýně u George Benjamin a v Paříži u Gérarda Grisey. Byl zaměstnán jako první hobojista v orchestru Janáčkova divadla v Brně a především dlouhodobě pedagogicky působil na brněnské konzervatoři. Ve své tvorbě uplatňuje metodu unisona, tj. jednohlasé faktury na delších časových plochách, kterou však chápe svébytně a velmi osobitě. Jeho pevné duchovní zázemí je mu trvalým inspiračním podnětem, ačkoliv díla jsou často koncipována jako standardní koncertní kusy. Za svou *Symfonii č. 2 „Pašijová“* získal v roce 1997 Jubilejní cenu Leoše Janáčka. Kromě zahraničních uvedení je skladatelovo dílo hojně prováděno v Brně i jinde — jako příklad lze uvést světovou premiéru *Adorace Nejsvětějšího Srdce Ježíšova* na Velikonočním festivalu duchovní hudby v Brně (2022) s reprízou na nedávno proběhlých Ostravských dnech 2023. Ensemble Opera Diversa autorovy skladby prezentoval na jemu věnovaném chrámovém koncertě (2017) a také na festivalových koncertech (Velikonoční festival duchovní hudby, Forfest), prozatím posledním provedeným dílem byla jednovětá *Komorní symfonie č. 3 Pocta sv. Františkovi III* pro smyčcový orchestr (2020). Českou premiéru *Variací* je proto potřeba chápat jako pokračování úsilí souboru udržovat Novákovo dílo na svém koncertním repertoáru.

Formová stavba Variací je úzce spjata s trojloďnou architekturou katedrály v Painswicku, jak to zachycují mj. i tituly jednotlivých vět. „Klenba“ hudební formy je tvořena třemi Ritornely: v grafickém tvaru tónových výšek těchto ritornelů je znázorněno písmeno „M“ (Maria); časová délka každého z ritornelů je 33 vteřin.

Výrazný pohybový plán formy souvisí s Beethovenovým op. 109 (Finale): v klasické (klasicko-romantické) tradici je tato pohybová koncepce uplatněna v pomalých větách — jde o neustále se zrychlující pohyby

směrem k závěru. Ve Variacích je tato koncepce pohybu uplatněna v průběhu celého cyklu. Rychlý pohyb variačních částí připomíná měnič se život kolem katedrály (změny ročních dob), neměnnost ritornelů zase připomíná její neměnnost.

Nízká dynamická hladina celého cyklu (pp, ppp) vychází z mariánské spirituality, z Mariiny tichosti.

Pavel Zemek Novák

Českou premiéru Matthewsova díla předjímá komorní kompozice britského klasika **Benjamin Brittena** (1913—1976), od jehož narození za dva měsíce uplyne 110 let. Je poněkud příznačné, že den narození tohoto suffolkského patriota připadá na den sv. Cecílie, patronky všech hudebníků. Jako by mu tento patronát totiž přinesl přirozené skladatelské nadání — vždýť teprve ve čtrnácti složil svůj často provozovaný *Smyčcový kvartet F dur*, ještě před třicátým rokem svého života zkomponoval oblíbené sborové dílo *A Ceremony of Carols* a před rokem 1950 dokončil šest ze svých třinácti oper, a to včetně v Brně nedávno uvedených *Petera Grimese* a *Alberta Herringa*. Dnes však zazní jiná rána skladba — *Rhapsody* pro smyčcové kvarteto, jež nepatří mezi skladatelova nejvíce provozovaná díla (nelze tedy s jistotou určit, jestli se i v tomto případě nejedná o českou premiéru). Kvartet napsal patnáctiletý Britten v rozmezí deseti dnů na přelomu ledna a února 1929 pouhý půlrok po zkomponování zmíněného *Smyčcového kvartetu F dur*. Zajímavostí je, že také *Rhapsody* nese tonální označení F dur. V té době měl Britten již více než roční kompoziční školení od Franka Bridge a není tedy překvapivé, že se v dílku odráží jeho lyrický vliv. Hutnost faktury a jisté exotické názvuky však svým způsobem naznačují také vliv Ravela. Přestože název odkazuje na kompoziční volnost, ve skutečnosti je *Rhapsody* pevně vystavěná jednovětá skladba, jejíž svobodu lze nalézt v samotné hudbě a zastržené harmonii, která je svébytně tajemná a nikterak povrchní. Přestože kvartet vznikl již během Brittenových studií na Gresham's School, na své první provedení si musel počkat až do roku 1985.

Jak bylo zčásti zmíněno, spolupráce s Brittenem byla pro Matthewse v mnoha ohledech formotvorná. Na festivalu v Aldeburgh působil jako asistent Brittenovy stálé hudební asistentky Rosamund Strode a pomáhal také s úpravami jeho děl, která dirigoval na tomto festivalu. Pro nakladatelství Faber Music navíc připravoval revize i nové kritické edice Brittenových skladeb. Za jisté vyvrcholení těchto zkušeností lze považovat dvě knihy, které letos jubilující autor o tomto britském skladateli napsal (2003, 2013). V předmluvě ke druhé brittenovské monografii David Matthews přibližuje: *Před Brittenem jsem se styděl a trochu jsem se i před ním bál — není divu, protože to byl první dospělý skladatel, kterého jsem poznal. Nyní mám pocit, že jsem možná mohl více využít příležitosti, které mi byly dány. Mohl jsem mu například ukázat svou hudbu, ale neudělal jsem to. [...] Uvědomuji si tu mimořádnou výsadu, že jsem mohl být jeho učedníkem a zblízka pozorovat velkého skladatele, jak řeší všechny problémy kompozice a interpretace svou nesmírnou svázaností s praxí. Pro mladého skladatele je to ta nejlepší výchova a mé texty o něm jsou v jistém smyslu vyjádřením mé vděčnosti muži, který mi to umožnil.*

PROGRAMME NOTES

David Matthews (*1943) is a prominent British composer with significant connections to Brno. In addition to his active participation in so-called home seminars in the 1980s, he has long-standing friendships with several Brno personalities, his work *New Fire* was given its world premiere at Easter Festival of Sacred Music (2018) and **Ensemble Opera Diversa** gave the Czech premiere of his composition *Trois* in 2014 in the presence of the composer. Therefore, today's concert by **Diversa Quartet** and fellow performers — preceded by a discussion with the composer himself — presents an anniversary programme commemorating the circumstances of the composer's life and work.

The very beginning is a performance of an early and unfinished *Piano Quartet in a minor* by **Gustav Mahler** (1860—1911). As a sixteen-year-old student, he composed a melodic piece evoking Mendelssohn or Schumann, composers whom Mahler was studying at the time of composition. The work was not performed publicly until 1962, when it was broadcast by New York radio station WBAI.

Furthermore, it received its first concert performance even later in 1968 in London. In the context of Mahler, there is a fitting connection between Matthews and Brno — in the 1980s when he gave lectures at already mentioned seminars there, he was talking about the reconstruction of Mahler's *Symphony No. 10*, which “final version” he prepared together with his brother Colin Matthews and musicologist Deryck Cooke and was ready for print in 1976.

An instrumental contrast is the following work *Double for David Matthews* for flute and clarinet by Brno-based composer **Peter Graham** (*1952). According to the composer's words, *the characterful, at times dance-like, almost breathy, at other times quite fragile piece* was composed in 1990 and is to be heard today at eminently appropriate performance. The dedication of the piece to Matthews stems not only from a mutual friendship, but also from the use of musical material from a mixed choir by the English composer.

In the middle of the concert, we will hear the Czech premiere of a work by another Brno-based composer **Pavel Zemek Novák** (*1957), namely his *Variations on Painswick Church Hymn* for piano quartet. The meditative piece was composed in 1999—2000 on the initiative of the Painswick Music Society, to which it is also dedicated. The work comprises seventeen variations with three ritornellos and was premiered in April 2000 in Gloucestershire by the Schubert Ensemble. Novák's work, which is distinctive with an original monophonic composition method, has long enjoyed the interest of performers from Great Britain — and it was his personal visits and contacts from this country that gave him the opportunity to meet David Matthews, who rarely misses an opportunity to meet the Czech composer in person during his visits to the Czech Republic.

The end of the concert is anticipated by a chamber composition by the British classical composer **Benjamin Britten** (1913—1976). Tonight, we will hear the early composition *Rhapsody* for string quartet, which is not one of the composer's most performed works. The quartet was written by the 15-year-old Britten over a ten-day period

in January—February 1929. However, it had to wait until 1985 for its first performance. *Rhapsody* is a tightly constructed one-movement work which freedom is found in the music itself and the mysterious, but by no means superficial harmonies. Matthews' collaboration with Britten was formative in many ways: he served as a part-time assistant to Britten's permanent assistant Rosamund Strode at the Aldeburgh Festival (1966—1970) and helped with arrangements of works he conducted at that festival. In addition, he edited (not only) Britten's works for a publisher Faber Music. As a certain culmination of these experiences, Matthews has written two critically acclaimed books on the British composer (2003, 2013).

The Czech premiere of his *Piano Quintet, Op. 92* from 2004 is one of several performances of this popular work this year. The four-movement work, dedicated to his wife Jenifer, is full of polyphonic and dance-like moments, but it does not shy away from contrasting elements. The multi-recorded opus was premiered in Cardiff in December 2004, with performers pianist Ian Fountain and the renowned Emperor Quartet. To his recent musical language, David Matthews states: *My recent music has become more diatonic, and I have been using folksong in some pieces, and incorporating birdsong into others. Landscape and the natural world have always been important stimuli for my music. [...] I had always known that I must not forsake tonality, but try to reconcile the present with the past, and to pursue the rich traditional forms. I retain a firm commitment to a music that is grounded in song and dance and is connected to the vernacular.*

See an autobiographical sketch at www.david-matthews.co.uk/biography/default.asp.

INTERPRETI

Kristýna Znamenáčková (* 1988) pochází z Boskovic. Hře na klavír se věnovala na konzervatoři Brno u Dagmar Pančochové, na AMU v Praze u Františka Malého a na JAMU v Brně pod vedením Aleny Vlasákové a Jana Jiraského. Roku 2021 dokončila doktorské studium na JAMU v Brně obhajobou disertační práce s názvem *Sólová klavírní tvorba Bohuslava Martinů*. Těžištěm interpretace Kristýny Znamenáčkové je hudba 20. století s důrazem právě na dílo Bohuslava Martinů. Roku 2016 zvítězila v interpretační soutěži Nadace Bohuslava Martinů a získala zvláštní ocenění za interpretaci jeho *Sonáty pro klavír*. Je koncertně aktivní jako sólistka i komorní a ansámbllová hráčka. S Ensemble Opera Diversa a klavíristkami Lucíí Schinzelovou a Pavlou Markovou roku 2019 nahrála díla *Concentus biiugis* a *Rustica Musa II.* skladatele Jana Nováka.

Eva Bergerová (* 1985) se hře na flétnu věnuje od svých deseti let. Je absolventkou košické konzervatoře a JAMU v Brně. Během studií se zúčastnila několika národních i mezinárodních soutěží. Sólově vystoupila se Státní filharmonií Košice. Zúčastnila se rovněž mistrovských kurzů s osobnostmi jako Denis Bouriaikov, Clara Novak, János Bálint a další. V současnosti působí v orchestru opery Národního divadla Brno, kde od ledna 2022 zastává pozici sólové flétnistky.

Jiří Tolar (* 1991) je rodákem z Plzně, kde absolvoval tamější konzervatoř. Již během studia na konzervatoři absolvoval sólové turné v Japonsku. Svá studia uzavřel absolvováním JAMU v Brně. Během vysokoškolských studií absolvoval dvouletou staž v orchestrální akademii Filharmonie Brno a řadu mistrovských kurzů u osobností jako Philippe Cuper, Paolo Beltramini, Harri Mäki a další. Od roku 2017 je členem orchestru opery Moravského divadla Olomouc a od roku 2021 současně působí jako odborný pedagog na Konzervatoři Brno.

Diversa Quartet je smyčcové kvarteto založené pod hlavičkou souboru v roce 2022. Těleso sestává z kmenových členů orchestru a soustředí se především na tuzemskou i zahraniční tvorbu pro smyčcové kvarteto posledních sta let s příležitostným obohacením o další interpretu a s ambicí přenést „diversní myšlení“ do komorního prostředí.

Barbara Tolarová (*1991) studovala na brněnské konzervatoři ve třídě Jiřího Novotného a v průběhu tohoto studia se účastnila kurzů u Františka Novotného, Miloše Vacka a Vadima Gluzmana. Následující studia na JAMU v Brně ve třídě Miloše Vacka ukončila bakalářskou zkouškou a navazující magisterské studium dokončila v roce 2022 na Akademii umění v Banské Bystrici ve třídě Milana Paľy. Mezi lety 2013—2022 byla členkou orchestru Národního divadla Brno (od 2015 zástupkyní koncertního mistra) a od roku 2022 je členkou sekce 1. houslí ve Filharmonii Brno. Věnuje se rovněž pedagogické činnosti (ZUŠ Židlochovice, ZUŠ Jaroslava Kvapila v Brně, ZUŠ Františka Jílka v Brně). S kvartetem Più presso získala 1. cenu a titul laureátky v soutěži Karla

Ditterse z Dittersdorfu a zúčastnila se kurzů Graffova kvarteta a Haasova kvarteta. Členkou diversního orchestru je od roku 2009 a od roku 2019 zastává post koncertní mistryně.

Jan Bělohávek (*1980) se narodil ve Slavičíně, kde absolvoval ZUŠ v houslové třídě Jaroslavy Staňkové. Je absolventem brněnské konzervatoře a JAMU Brno. Studia si obohatil stážemi na VŠMU v Bratislavě a na vysoké škole ve švédském Malmö. Během studií spolu-

pracoval s pedagogy Pavlem Sukem, Rudolfem Štastným, Milošem Vackem, Bohumilem Kotmelem, Jozefem Kopelmanem, Terje Moe Hansenem a dalšími. Po studiích byl mezi lety 2005—2010 členem profesionální složky Vojenského uměleckého souboru Ondráš, později působil jako sekundista Miloslav Ištvan Quartet. V současnosti je pedagogem na ZUŠ Veveří Brno, primářiem jazzové smyčcového kvarteta Indigo Quartet a houslistou Brněnského rozhlasového orchestru

lidových nástrojů. Je spoluzakladatelem, vedoucím sekce 2. houslí a příležitostným koncertním mistrem diversního orchestru.

David Křivský (* 1977) se narodil v Chotěboři, kde absolvoval místní LŠU. Poté nastoupil ke studiu na konzervatoř v Pardubicích, kde své studium ve třídě Milana Řeháka dokončil v roce 1997. Ještě během konzervatorních studií se stal členem Filharmonie Hradec Králové (1995—2000) a své znalosti si doplnil tříměsíčním studiem na JAMU (1997). Poté byl členem profesionální složky Vojenského uměleckého souboru Ondráš (2000—2002 a 2005—2009) a od roku 2010 je kontrášem Brněnského rozhlasového orchestru lidových nástrojů. V roce 2021 začal pedagogicky působit na ZUŠ v Mikulově. Jako hudebník na volné noze spolupracuje s řadou cimbálových muzik na Moravě a je externím členem Filharmonie Brno (přibližně od 2017). Kmenovým členem Ensemble Opera Diversa je nepřetržitě od roku 2008 a kromě vedení violové sekce orchestru se často podílí na (mini)operních produkcích jako hráč komorního ansámblu.

Iva Wiesnerová (* 1993) vystudovala brněnskou konzervatoř ve třídě Václava Horáka (2008—2014). V průběhu těchto studií se zúčastnila mistrovských kurzů u Michaely Fukačové v Telči, stejně jako mistrovských kurzů v rámci Crescendo Summer Institute v maďarském Sáropataku. Dále absolvovala magisterské studium na brněnské JAMU

ve třídě Jozefa Podhoranského (2014—2019). V tomto období byla opakovaně pozvána na orchestrální akademii do německého Pommersfeldenu (2017 a 2018). Dříve byla externí členkou Filharmonie Brno, nyní působí v orchestru Městského divadla Brno. Členkou diversního orchestru je od roku 2012, přičemž přibližně od roku 2019 je vedoucí violoncellové sekce. Kromě orchestrálního hraní se podílí na (mini)operních produkcích jako hráčka komorního ansámblu.

Ensemble Opera Diversa je umělecký soubor, který se soustředí na objevené hudební a divadelní programy. Během více než dvacetiletého působení se ze souboru vyvinula hudební společnost, jež ve vlastní produkci organizuje kolem dvou desítek vystoupení ročně, a to především v domovském Brně. Jediněností souboru je z části způsobena jeho trojjedností — autorské hudební divadlo, orchestrální nebo komorní koncerty s objevnou dramaturgií a koncerty komorního sboru Ensemble Versus. K tomu těleso iniciuje nebo se podílí na tvorbě CD nosičů či rozhlasových nahrávek. Svou dramaturgií, podněcováním nových skladeb i interpretačním nasazením soubor usiluje o dialog s otevřeným posluchačem.

Záštitu nad koncertem převzal J. E. Matthew Field, velvyslanec Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku v České republice. Koncert se uskutečňuje za finanční podpory Ministerstva kultury ČR, statutárního města Brna a Státního fondu kultury ČR.

NADCHÁZEJÍCÍ AKCE

23. září 2023, 20:00

HaDivadlo v Brně

Nekonečný valčík Jiřího Bulise

BULIS

Teprve druhé uvedení nově nastudovaných tří minioper *Guma*, *Smrtipot* a *Balada* o čtyřech holkách, panně a plukovníkovi skladatele Jiřího Bulise v režii Kateřiny Křivánkové při příležitosti připomínky třiceti let od autorova úmrtí.

24. říjen 2023, 19:00

Českoobratský evangelický chrám Jana Amose Komenského (Červený kostel) v Brně

Exsultet

GESUALDO — KYAS

Propojení renesančních responsorií se světovou premiérou kmenového autora Ondřeje Kyase pro orchestr starých a nových nástrojů pod taktovkou Gabriely Tardonové a se sborem Ensemble Versus.

26. říjen 2023, 19:00

Provázek.sklep (Divadlo Husa na provázku) v Brně

ConTRIOlogy: Koncert premiér III

VÍTÍPIL — MIKYSKA — DLASK — HEJL

Komorní recitál spřízněného hudebního uskupení s programem plným světových premiér.

2. listopadu 2023, 19:00

bazilika Nanebevzetí Panny Marie

Requiem

DURUFLE

Uvedení působivého díla *Requiem* skladatele Maurice Durufleho v podání sboru Ensemble Versus a varhaníka Ondřeje Můčky.

4. listopadu 2023, 18:00

kostol Sedembolestnej Panny Márie v Skalici

Requiem

DURUFLE

Uvedení působivého díla *Requiem* skladatele Maurice Durufleho v podání sboru Ensemble Versus a varhaníka Ondřeje Můčky, tentokrát za hranicemi.

28. listopadu 2023, 19:00

foyer Domu umění města Brna

Double Concerto

WIESNER — SHAW — BIBIK

Výjimečný koncertantní večer s houslistou Milanem Paľou se světovou premiérou skladby Martina Wiesnera za řízení Mariána Lejavy.

16. prosince 2023, 19:00

CO.LABS v Brně

Druhé město

KYAS

Symbolické propojení orchestrální a divadelní linie souboru při premiérovém uvedení opery Ondřeje Kyase o dvou dějstvích na motivy stejnojmenného románu Michala Ajvaze s Alešem Janigou, Janou Vondrů a Janem Štávou v hlavních rolích, za hudebního nastudování Gabrielou Tardonovou a v režii Kateřiny Křivánkové.

Všechny změny vyhrazeny.

Pro aktuální informace o našem provozu včetně vystoupení mimo město Brno sledujte webové stránky a sociální sítě.

www.operadiversa.cz

www.facebook.com/operadiversa

www.instagram.com/operadiversa

B | R | N | O |

Státní fond kultury ČR

Britské velvyslanectví
v Praze

BRNO
MĚSTO
HUDBY

**VILA
LÖW
BEER**

Podpořte nás, číslo účtu 205149060/0300. Děkujeme!

www.operadiversa.cz